

פ ר ו ט ו ק ו ל מס' 22/ג

מישיבת ועדת החינוך והתרבות, מיום ד', ו' אדר
תשי"ח - 26.2.58, בשעה 9.15

=====

בכח:

חברי הוועדה:

- ש. פרסיץ - היו"ר
- א. רזיאל-נאור
- ד. נצר
- ר. הקטין
- ש. כפרי
- פ. זוארץ
- ח. יהודה
- ר. צברי
- י. סמילנסקי

מוזמנים:

- ד"ר אבידור - מנהל כללי של משרד החינוך והתרבות
- מר שריף - משנה למנהל הכללי
- מר כצנלבוגן - משנה למנהל הכללי

סדר-היום:

תקציב משרד החינוך והתרבות לשנת 1958/59

היו"ר ש. פרסיץ:

אני פותחת את הישיבה.

קודם כל עלי לתקן טעות חמורה שטעית בדברי על ממוצע ההוצאות למורים. אם לעשות שני החשבונות, להוציא מכאן את תלמידות המכינה ואת ההלוואות הנצטברות להן, הרי עולה כל תלמידה - או תלמיד - בערך 580 ל"י לשנה.

האם יש תקן לפתיחת כתות בסמינרים? בשעה שיש חינוך ממלכתי וממלכתי-דתי אפשר לצרף כתות ואין כל הצדקה לקיום כתות קטנות.

הייתי רוצה לשאול האם ניתנת הדרכה לחינוך מיוחד, לחינוך התודעה הישראלית, לטיפול מיוחד בילדי עולים - האם נעשה בענין זה משהו בסמינרים? מורה ההולך ללמד בכפר ואין לו כל הכשרה, לתת לילדים גם את היסוד של החינוך הטרנס-חקלאי, מורה זה אינו יכול לקיים שליחותו. אני רואה שמוקצב סכום להרחבת המקצועות האלה, אבל אני שואלת: עד מתי בלך בשיטה זו? האם לא טוב יותר ובריא יותר לתת למורים את החינוך הדרוש להם בתוך בתי-המדרש ולא להזדקק מדי שנה לפליאטיבים, מפני שזה פליאטיבי? אל תבינו את דברי כאילו אני מתנגדת להשתלמות; אני מבינה שהשתלמות תמיד דרושה למורים בעלי ידיעות, אבל צראה לי שכאן אנחנו מוכרחים להגיע לאיזון רביזיה.

חינוך גבוה: ראשית אני חייבת

להדגיש שיש התחשבות גדולה עם ההערות, הדרישות והמשאלות של ועדת החינוך, אם כי שר החינוך כמעט ואינו יושב אתנו בישיבות, אבל הדברים מגיעים כצראה אליו. - אם נעבור על כל מה שדובר בוועדה זו ועל כל מה שמצא ביטוי בתקציב, אנחנו יכולים לומר שאם כי באסיות הדברים מוצאים אזור קשבת. דבר אחד לא מצא אזור קשבת; אולי יש סיבות לכך, אבל בכל זאת הסובלים מכך אינם יכולים לחכות יותר.

בדברי על החינוך הגבוה, על הווי-ספרופורציה העצומה שיש בין דרגות הביניים לבין החינוך הגבוה, אינני יכולה גם להתייחס מעיני, שלגבי החינוך הגבוה, שאינו מרוכז באותם שלושה מוסדות שקנו להם זכות-עזרה בישראל, יש מוסדות הנאבקים על קיומם והתמיכה בהם היא אפסית ונראית כלעג לרש. אני מתארת לעצמי שהשר ואנשי משרדו הניחו טאותם עיבודים של החוק להשכלה גבוהה לא יקחו כלל-כך זמן ועד שיגישו את התקציב תהיינה איזה הצעות. אך הדבר התאחר. הרי סוף-כל-סוף העניין יובא לכנסת, במושב זה או לאחר הפגרא, ואין אנחנו יכולים לאבד את כל השנה כלפי המוסדות האלה. צריך לעשות משהו.

ד. הקטין:

הכשרת מורים: באיזה מצב אנחנו נתונים השנה ביחס למורים בלתי מוסמכים? האם מספרם פוחת ובאיזו מידה? איך מתחלק הסוג הזה? לפי התמונה שקיבלנו בשנה שעברה רוב המורים הבלתי מוסמכים היו דווקא במקומות קשים - בישובי עולים, עיירות עולים - מקומות בהם נחוץ אדם מוכשר. בוודאי שזה לא נעשה במכוון אבל זוהי עובדה. רצוי לדעת האם חל שינוי בשטח זה ובאיזו מידה.

כמנ-כן הייתי רוצה לדעת, האם אפשר להתחיל כבר באיזו סלקציה, לא רק לגבי מורה לא מוסמך, משום שאדם המתאים להיות מורה גם אם הוא בינתיים מורה בלתי מוסמך הוא יכול להשיג את הסמיכות. אותי מדאיג יותר אדם שיכול להיות מורה מוסמך אבל שאינו מתאים להיות מורה. אינני רוצה להסתמך על אותו מקרה שהיה בבית-ספר ביאליק, יכול להיות שלא היה יסוד להתמרדות ההורים, אבל אני רוצה לדעת באיזו מידה אנחנו יכולים כבר לשים לב לסלקציה מסויימת, כדי להגיע למכסימום של אנשים מתאימים בהוראה ובחינוך.

בקשר לקורס השנתי למורי-עם. הייתי רוצה לדעת מהי השכלתם של אנשים אלה, אשר אחרי שנת לימודים יכולים להיות מורים להשכלה לעם ולהוראת העברית. האם זוהי רק הכשרה נוספת או שקורס זה בא במקום שנתיים לימוד בסמינר? מהי השכלתם הקודמת של משתתפי הקורס? מה זה מורה לעם? מורה לעם צריך להיות מורה טוב ולא מורה שקיבל הכשרה של שנה.

בטבלה של חלוקת הכתות ראיתי שיש כמה וכמה בתי-ספר קטנים. אני דווקא אינני מתרעמת על-כך; זוהי טגמה ואנחנו יודעים מה קרה בתנועה הקיבוצית, אנחנו יודעים שהפילוג היה על נפש הנוער, מפני שמפלגה אחת לא הסכימה שהרוב יחנך את הנוער באחתה רוח שהוא מחנך. אנחנו משתדלים להשפיע כדי לאחד את כל הסמינרים של התנועה הקיבוצית, אבל אם לא רוצים, אם חוששים, אני חושבת שלא תמיד צריך להעמיד את הכסף מול העניין, מפני שהכסף הוא בשביל העניין ולא העניין בשביל הכסף. אני דווקא משתייכת לרוח ולא למיעוט, ואצלנו, בסמינר הקיבוצים, יש מאות תלמידים, זהו סמינר בעל-שם העומד על רמה גבוהה, הוא נותן הכשרה מאד רחבה ורב-גוונית, הוא מכשיר את האדם לאפשרות שיתאים את עצמו עם תנודות שונות בצרכים, בהוראה ובחינוך, כי למורה הזה יש מושג רחב בפסיכולוגיה, פדגוגיה, סוציאלולוגיה וכו'. אבל אם יש סמינר קטן, שהוא נחוץ לתנועה מסויימת, צריך להתחשב בכך. וכמובן שזה יעלה יותר ביוקר.

לעומת זה אני רואה שני סמינרים במקום אחד במסגרת החינוך הממלכתי-דתי. (מר שריד: איפה?) בירושלים.

מר שריד:

זה בנים ובנות.

ד. הקטין:

הלוואות לתלמידי בתי-מדרש למורים: מהו גודל ההלוואות שנותנים ובאיזו מידה זה פותר בעייתו של אדם שאין לו באמת אמצעים?

חינוך גבוה: הייתי רוצה לדעת כמה מוציאים על חינוך גבוה במדינה, כי הרי הסכומים המופיעים בתקציב אינם כל הסכומים שמוציאים במדינה לחינוך גבוה.

היור"ש. פרסיץ:

בדברי ההסבר מופיע תקציב האוניברסיטה ויתר המוסדות להשכלה גבוהה.

ג. הקטין:

השאלה היא: לאן מופנים אחר-כך הסטודנטים אחרי שגומרים בתי-הספר הגבוהים. זוהי בעיה, ואינני יודעת אם היא נוגעת למשרד החינוך והתרבות, אבל זוהי שאלה ציבורית - האם באמת מעמידים אחר-כך את האדם הנכון במקום הנכון. הרופאים הצעירים שגומרים את בית-הספר לרפואה, בעל-כורחם צריך לשלוח אותם לישובי ספר, ואני יודעת שלא חמיד עומדים על זה; רבים משתמטים ועד היום יש 30 ישובים בלי עזרה רפואית. מבחינת המספר יש מספיק רופאים, אבל לא לפי הצורך. הוא הדין בפקולטה לחקלאות. הייתי יכולה להסביר לאן צריכים ללכת גומרי הפקולטה הזאת, אבל לא אעשה זאת בהזדמנות זאת.

יש פקולטות שלי נראה, שלמרות כפי מספר החלמידים בהן פחת השנה, לעומת מה שהיה לפני שנה ושנתיים, בכל-זאת יש יותר מדי תלמידים. למשל - הפקולטה למשפטים. גם היום יש עודף של משפטנים בארץ.

לכן דרושה בכוונה, יש להפנות את הכספים למיני צבים לפקולטה הזאת לדברים יותר חיוניים, למשל לגנים בשכונות עוני או גישובי עולים. אינני יודעת באיזו מידה חיוניים לימודיהם של 1650 התלמידים המתחנכים בפקולטה למדעי הרוח, החברה ומינהל ציבורי. על כל פנים הייתי רוצה לדעת מה זה, מה זה מינהל ציבורי? גם במדעי הרוח יש מקצועות שונים והייתי רוצה לקבל פרטים כמה לומדים בכל מקצוע. האם נחוץ למדינה אותו מספר שלומדים?

כמו-כן יש הקצבה לסכניון. אין ספק שאנחנו זקוקים לכל אלה הלומדים בסכניון, אבל גם כאן הבעיה היא - ההפניה לאחד הלימודים. לאחר שנקבל את המספרים נוכל להגיד האם ישפרופורציה עם אותו סכום שהוקצב להנחלת הלשון או לסעיף חיוני אחר.

א. רזיאל-נאור:

הכשרת מורים: כמה מורים חסרו עם פתיחת שנת הלימודים חשי"ח? כמה מורים בלתי מוסמכים נכנסו השנה לעבודה? האם הוגד להם מראש והאם התחייבו מראש על מועד של הגשת בחינות לשם קבלת סמיכות? כמה מורים בלתי מוסמכים עברו לשלב של סמיכות בשנת חשי"ח? האם יחסרו מורים לקראת שנת הלימודים הבאה ואם כן - כמה?

חינוך מיוחד: שמענו בהרצאה על הצורך להחזיר לסמינרים את המגמה של הכנת מורים לחינוך מיוחד. מה נעשה בכיוון זה? גם בנוגע למדריכי נוער יש סעיף מיוחד - הכנת מדריכי נוער. האם משרד החינוך אינו סבור שכדאי להכניס זאת בתור ענף בסמינרים עצמם?

בנוגע לתקן: האם קיים תקן להחזקת כיתה? עברתי על הטבלה של בתי-ההמדרש למורים ולגננות וראיתי שאפשר לצרף הרבה מוסדות ולחסוך על-ידי כך. שאלתי מכוונת ראשית כל לסמינרים הפוגעים בחוק, באשר החוק קובע שהסמינר צריך להיות בגדר חינוך ממלכתי או ממלכתי-יחיד. ואם יש מחלקות כגון אלה שהזכירה ח"כ הקטין, ילמדו על חשבון עצמם ועל יבואו בדרישות לתקציבה של המדינה, כי תקציב המדינה צריך להיות מוחאם לחוק, ולא להשלים עם עובדה שהזרמים מוסיפים להתקיים למרות החוק ולהמרות החוק. על כן הסמינר בצופית, סמינר "אורנים" וסמינר הקיבוצים בתל-אביב, בלי שום ספק הם קיום מלאכותי. אפשר חמיד למצוא עילה להאחז בה. יש סוג אחר של סמינרים קטנים, שבלי ספק אפשר היה לחסוך, לו היו מאחדים אותם. אני חושבת שהסמינר שיש בפתח-תקוה יכול היה להתאחד עם איזה סמינר - אנרנים, הקיבוצים או הדסים ליד נתניה.

מדוע לא יבטלו את הסמינר הנפרד למורות ולמורים בחינוך הממלכתי-דתי? הסמינר למורות מונה כ-80 תלמידות ואילו הסמינר למורים כ-48 תלמיד. זהו אבסורד להחזיק סמינר בשביל 48 בחורים. היום, כשיש מסגרת צבאית לנוער וחינוך אוניברסיטאי, אין שום סיבה להמשיך בצורה הזו. משרד החינוך והתרבות צריך לחתור לאיחוד הסמינרים האלה.

השלמות מורים: יש פירוש על מכונים
ביאולוגיים וקורסים גבוהים להשתלמות בטבע. עד כמה שידוע לי המכונים
הביאולוגיים והקורסים ללימודי הטבע שימשו יסוד לאוניברסיטה של חל-אביב.
הייתי רוצה לדעת מה חלקו האחר של התקציב מלבד התקציב שמדד החינוך נותן.
כמו כן: מדוע צריך להפריד בין שניים אלה? מדוע ההשתלמות בלימודי הטבע
לא תהיה חלק מהמכונים הללו? מבחינת המקום, השימוש במעבדות והאדמיניסטרציה,
בוודאי שאפשר היה לחסוך אילו היו מאחדים אותם. כמו-כן הייתי רוצה לדעת
כמה מורים לומדים והאם הם עומדים אחר-כך באיזה בחינות והאם מקבלים תעודות?
האם זה משנה מעמדם? האם הם יכולים להיות אחר-כך מורים בבתי-ספר תיכוניים?

שיעורי השתלמות: סעיף זה מיועד להכשרה
נוספת למורים בכתות העליונות וכן לקורסים למען הדריך מורים בשיעורי השתלמות
לפי דעתי אלה שני דברים שאני מתאחדים לגמרי. מורה המלמד בכתות ו', ז'
וח' טעון השלמה אחרת מאשר מורה שצריך אחר-כך להדריך מורים. יתכן גם
שהטכום שהוקצב אינו מספיק לשני הסוגים הללו.

קורסים למורים בלתי מוסמכים: עד כמה שאני
ענכתי נשלחים לשם מורים בלתי מוסמכים לתקופת לימוד של שנה אחת. שמעתי
על מקרים שמחבלים אנשים שלא עבדו בכלל בהוראה ושלא הייתה להם דרגת השכלה
יותר גבוהה מאשר בית-ספר עממי. הם פנו למדרשות האלה, נתקבלו ואתרי
תקופת לימוד של שנה נעשו מורים. האם זה רק מקרה של הסתננות או זו
הסתננות של קו מסויים?

האם שמעת זאת על גבעת ושינגטון?

מר שריד:

שמעתי על נהלל. על גבעת ושינגטון שמעתי
דבר הפוך - באו אנשים עם תעודות ולא

א. רזיאל-נאור:

קיבלו אותם.

מורים בלתי-מוסמכים: מהו מספר המורים
הבלתי מוסמכים היום? הנמצאים בדרגה של
סיום השלב הזה של אי-סמיכות והיכן הם מלמדים? כמה מנצלים את הקורסים
למורים בלתי-מוסמכים? איך מנצלים אותם? מה עם אלה הנמצאים בספר ובישובים
קטנים, איך הם מנצלים את הקורסים האלה?

ר. צברי:

מורים מוסמכים להכשרת מורים בשיעורי
השתלמות: את מי בוחרים ללכת להדריך מורים? האם זה מתייחס רק לכתות
העליונות או יש גם הכשרה לכתות יסוד? אם להדריך מורים, לי נראה שהמורים
בכתות הנמוכות זקוקים יותר מאשר בכתות העליונות.

אני רוצה לקבל הסבר על מכוני פדגוגיות.
האם זה יעיל? האם התלמידים אחר-כך הולכים להוראה? ללונקא שהמקצוע הזה
זקוק לאווירה, אווירה הקיימת בסמינר, ואינני יודעת אם אווירה כזו אפשר
ליצור בבית-הספר התיכון. אני רוצה לדעת האם זה יעיל, כמה תלמידים יש
במכוני הפדגוגיות...

היו"ר ש. פרסיץ:

הרי זה כתוב.

אבל כמה מהם הולכים לסמינרים.

ר. צברי:

זאת נדע בעוד שלוש שנים.

מר שריד:

בשנה שעברה שמענו שהגדילו את מספר שעות
ההוראה לחינוך גופני לתלמידי הסמינרים.

ר. צברי:

האם ממשיכים בזה והאם זה "הולך"?

בענין הגדנ"ע. במה זכינו בהוצאה נוספת של 171 אלף ל"י שלא היתה עד עכשיו? מה זה "מחנה אמונים"? עד עכשיו גם-כן היו מחנות אמונים. בשנה שעברה לא היה מחנה אמונים, היה בשנת 1956/57 ואחר-כך הוצא. מה קרה פתאום? מדוע אנחנו חוזרים לסעיף זה? ואינני רוצה לחזור על אותו מכלול בעיות שנגעתי בו בשעה שאנחנו נוגעים במכלול בעיות הנוגע בגיל על-יסודי.

א. רוזיאל-נאור:

בנוגע לתזונה: אני רוצה לקבל תשובה מה עם המטבח בירושלים; האם כבר נפתח ומה העלטה

החקירה של ענין זה?

גדנ"ע: בדיקות רפואיות. ידוע לי שעושים את הבדיקות בכחה ח' והן משמשות בסיס לקביעת יכולתו וכושרו של הנער להשתתף באמוני הגדנ"ע. האם עושים בדיקה שניה בהכנס הנערים לביה-הספר ח' יכול? אני חושבת שאסור להסתמך על הבדיקה בכחה ח', מפני שהילדים נמצאים במצב של גידול וצמיחה ואין להסתמך על בדיקות שנעשו בכחה ח' לקביעת כושרם לאמונים שיחקימו בעוד שנה.

בנוגע לשירות הלאומי. השירות הלאומי נוצר בחקופה שלפני הקמת המדינה, כ-אז לא היתה צורה אחרת לשירות לאומי, זה היה ביטוי בחקופה הטרומ-ממלכתית, כשלא היה צבא סדיר וזו היתה צורה של העברת הנוער למשק ולנשק. כיום מתעוררת השאלה: באיזו מידה מוצדק הדבר להוציא את הנוער באמצע שנת הלימודים ולשלוח אותו למשקים. אם עושים זאת בחדשי הקיץ ומשלבים בזה את המפגש עם נוער המעברות, אני יכולה להבין, אבל להוציא את הנוער באמצע שנת הלימודים, דבר זה לא חמיד עומד על הגובה, בפרט שהיינו עדים כי מספר המובטלים בחקלאות הלך וגדל ומצד שני שלחו נוער לאותם אזורים, לקטיף כותנה, למשל, ועל-ידי כך נוצר חיכוך מסוים בין אפשרויות הפרנסה של עולים אלה ובין השירות הלאומי.

כמו כן, לפי מיטב המסורת, נשלח הנוער לשירות לאומי בהתיישבות הקיבוצית.

ר. צברי: לא רק להתיישבות הקיבוצית.

א. רוזיאל-נאור: נשלחים לעבודה בהתיישבות הקיבוצית בעוד שיש ישובי עולים הזקוקים לעזרה ולהדרכה יותר מאשר ישובים ותיקים ומגובשים. אני רוצה לדעת האם משרד החינוך חושב לשלוח את הנוער לעבודה חקלאית במושבים ובישובי עולים או שזה מוכרח להיות לפי האפיק הקודם? יש גם מקרים שנערים, אשר עזרחת דרושה במשקי הוריהם, צריכים לצאת לעזרה באיזה קיבוץ, מפני שכל הכחה הולכת לשם. האם יש איזה הסדר שהנוער ההולך לשירות לאומי ישלח גם לישובי עולים?

ד. נצר: אני בין אלה החושבים שהגדנ"ע היא אחת המסגרות לאיחוד פעולות שונות של הנוער בגיל זה וליצירת אפשרויות לחברה מסוימת, לא מעט דובר על כך כאן בוודעת החינוך, שהפעולות האלה תיעשנה בפיקוח משרד החינוך, ואני מברכת על זה. אני קצת מצטערת על מיעוט המשתתפים ביציאת נוער מחוץ לביה-הספר. רק לפני כמה רגעים שמענו מה חשובה היא הכשרת מורים, מה צריך להיות מורה, מהי ההשפעה של העבודה החינוכית על ההישגים הלימודיים. אני רואה את הפעולה הזאת כעבודה חינוכית ממדרגה ראשונה. לא מספיק להיות בבית-ספר טוב בשדרות רוטשילד, צריך לצאת מחוץ לביה-הספר. אל נשכח שכל תנועת הנוער אינן מקיפוח 20% מהנוער, כולל הנוער המאורגן בהתיישבות, כלומר הנוער בערים ב-85% אינו מאורגן. לכן יש מרחב מחיה רחב בשטח זה וכל הקצבה לסעיף זה אני רואה כברכה.

לענין התזונה. יש איזו הגבלה אחת, ולא כל מה שיכולתי להגיד בענין זה יכולתי לומר בנוכחות מנהלת המחלקה. בכל פעם מתעוררת אותה שאלה, שפתרון אינני רואה לה, אבל כאשר אני רואה את המכונה הגדולה הזאת, ומצד אחד, והארוחה שהילדים מקבלים, מצד שני, אני מוכרחה לומר שיש איזו דיספרופורציה. עם כל הכבוד למומחיותה של גב' גבלי,

אין איש שיכול לומר: כזה ראה וקדש. אני חושבת שבשטח זה של מפעל ההזנה
אנחנו חייבים לחפש שיטות יותר מועילות. אני מרשה לעצמי להגיד, מתוך
גישה חיובית למפעל זה, שיש לחפש ולחקור דרכים - אין טעם לשבת שקמים -
אין לייעל, אין לעשות את המרק יותר סמיק.

(אחרי-כך רשם אפ)

בדברי ההסבר חסרים פרטים רבים להבנה. מתוך
מפעל הנצרכים, קרוב ל-100 אלף ארוחות - ואני מוציאה 11 אלף ילד
שמשלמים בעד הארוחה. 3.200 ל"י הוא סכום מורכב ויש לפרט בדברי ההסבר
כמה עולה ארוחה מסש. כן עלינו לדעת מה אחוז השכר והתנאים הסוציאליים
הכלולים בכל ארוחה. לפי מיטב זכרוני לא קיימנו אף פעם דיון על החינוך
הגבוה בוועדה זו בכנסת השלישית; לעומת זאת בענין ההזנה אנו דנים בכל
שנה.

היו"ר ש. פרסיץ: האם את חפצה שבגבולות דיון על תקציב זה
נשמע הרצאה מטעם האוניברסיטה ושאר מוסדות
החינוך הגבוה על התקציב שלהם וכו'?

ד. נצר: בהחלט חשבתי כך, אלא שבגלל מגבלות הזמן אינני
יכולה להציע זאת במפורש, אלא להביע משאלה.
אבקש לדעת פירוט הוצאות העיריות והמועצות המקומיות בענין ההזנה. אני
יודעת מקרים רבים מאד שדוקא הילדים הנזקקים אינם מקבלים ארוחות,
בגלל בעיית התשלום. אם כך הדבר, בשביל מה כל מפעל הזנה אם לא לאלה?
המפעל צריך להגיע קודם כל למי שזקוק לו במלוא מובן המלה. מהו
אחוז האדמיניסטרציה בכל המפעל ומה מידת ההשתתפות של הרשויות המקומיות?

ר. הקסין: גדנ"ע: אני חושבת שלגדנ"ע יש גם תפקיד חינוכי
חשוב מאד כל ימות השנה, ובמיוחד באותם ימים
שהם נמצאים מחוץ לבתלי ביה"ס. חשוב מאד המפגש של הילד עם הארץ כולה,
איך הוא נפגש ואיך מוסברת לו פגישה זו. משוך כך אני מחייבת את הדרך
הזו של הגדנ"ע ואת השרות הלאומי.

תזונה: ידוע שמעריכים מאד את המפעל הזה,
אבל נשאלת השאלה אם הוא מקיף את כל הילדים שזקוקים לכך. גם אני
נתקלתי בכמה מקרים שילדים לא נהנו מן הארוחה בגלל בעיית התשלום, בעוד
שמצב משפחתם קשה ללא נשוא. הייתי רוצה לדעת אם במסגרת התקציבית
הזאת בכללים כל הנצרכים. במיוחד הייתי רוצה לדעת מה ביחס לסוג
ילדים אלה נבתי-ספר מוחזקים. במוסד סגור, שכלכלתו לא רק על המטבח
הזה, הילד נראה אחרת לגמרי מאשר במעון יום, שמתקיימים בו רק על
ארוחות צהריים ואין ארוחה שניה בבית. על כל פנים ברור שמוכרחים
להיטיב את הארוחה וייתכן שאפשר לעשות זאת גם על חשבון הוצאות
אדמיניסטרטיביות. אם לא, יש לחפש מקורות אחרים.

ר. צנרי: האם אפשר לקבל סטטיסטיקה לגבי התלמידים
באוניברסיטה בפקולטאות השונות, לפי עדות?
תזונה: יש תופעות מאד לא רצויות בבת-הספר. בבי"ס בעין-כרם נתקלתי
בעובדה של שלשה ילדים בני משפחה במצב קשה, שאינם מקבלים ארוחות
כי אינם משלמים, וה"תירוץ" היה "חינוך ההורים". אני חושבת שבמקומות
כאלה אסור בשום פנים ואופן להפלות בין ילד לילד. האם יש לנו
סטטיסטיקה על הילדים שלנו, מי באמת זקוק ומי אינו זקוק? תזונה לא
טובה בגיל זה קובעת את בריאות האדם. צריך למצוא את הדרך שלכל
הילדים יהיה מה לאכול, לתת להם לפחות את הארוחה היחידה הזאת.

בשנה שעברה היה מלאי של מכשירי מטבחים
שלא נוצלו מחוסר מבנים. האם דבר זה הסתדר? מה עושים במקרים שבסוף
שנת התקציב יש עוד כסף שלא הוצא? מה מצב הקורסים של הכשרה לתזונה
למבוגרים? בזמנו מצאנו שזה דבר חשוב מאד.

יש ילדים שאינם קשורים במוסדות. מי מטפל בהם?

מרא בינון: משרד הבטחון. גדנ"ע-עובדים כולל נוער שאינם
בבת-הספר. יש שלש מסגרות חינוכיות: א) משרד
החינוך והתרבות; ב) משרד החקלאות, לבתי"ס חקלאיים; ג) משרד העבודה,
לתלמידי בתי"ס מקצועיים. נוסף לזה למשרד הבטחון יש גדנ"ע לנוערים
עובדים, כלומר כל הנוער העובד.

ג. צברי: גם אני תומכת בענין הגדנ"ע וחושבת שהשרות הזה הוא דבר חשוב מאד - היציאה אל הכפר והספר והפגישה עם החיים מכש. אני חושבת שהיחס בין היציאה לקיבוצים ולישובי עולים הוא קצת לא נכון. אני רוצה לדעת מדוע החלוקה היא כזאת.

אני מקבלת את עתון הגדנ"ע באופן קבוע, ולפי דעתי זה אחד העתונים המצויינים שאני קוראת. אולם הוא מתאים באמת לתלמידי סמינרים ובתי"ס תיכוניים אבל לא לגדנע-עובדים. אצי מפנה בקשה, שידאגו גם לעתון קל לילדים אלה, או למדור מיוחד בשבילם.

ש. כפריט: אנו עדים לגידול מתמיד של מפעל ההזנה. אבקש להמציא לנו רשימת המקומות בהם אוכלים הילדים. צריך לעקוב כיצד מפעל ההזנה הולך אחרי העליה. עלינו לקבוע שבתנאים הנתונים, כשהמפעל קולט את כל העליה ואת הנזקקים, יש גם עליה מתמדת בטיב המזון, עליה אטית ביותר. האחוז הדביק את ההתיקרות במידה מסויימת. אם ננכה את מפעל הקייטנות מן הסכום הכללי יוצא שלפעולות בלבד מוצא סך 2,359,600 ל"י. מי שביקר במקומות נוכח כי ההוצאות לבישול מינימאליות, וזאת במיעוט מכסימאלי של מפקחות.

אחת השאלות החמורות ביותר היא, איך לקבוע את הנזקקים ביותר, שלא ישארו ילדים רעבים. מפעל ההזנה פועל באמצעות מנהלי בתי-הספר בצירוף חוות-דעת העובדת הסוציאלית. לא הצלחנו להגיע לקביעת עובדת סוציאלית בלתי-תלויה. עלינו לקבל פירוט בענין החשתתפות, כצד הסכומים הנקובים. כשאנו דנים בבעיה עלינו להתעסק בתנאים וביכולת הביצוע, ובהחלט אצטרף למשאלה שבחינוך היסודי בו אוכלים למעשה 25%, יאכלו 100%. לארוחה יש לא רק ערך סוציאלי אלא גם ערך חינוכי, ואני חושבת שאנו חייבים לראות את המפעל בהתפתחותו, לראות את הדבקת הצרכים החיוניים של העליה הגדלה. אדרבא, נגיש את המסקנה שצריך להעלות את הסכום ל-165 פר', אולם אני עדה לכך שנגבולות התקציב הזה הילדים שבעים. ייתכן שאפשר להוסיף פירות וכו', אבל בגבולות הניתנים ניתן המזון שהילדים התרגלו אליו, וניתן בשובע, וגם לכך חשיבות. אני מציעה להזמין את גב' בבלי ולשמוע פרטים מפיה.

הי"ר ש. פרסיץ: יש לנו לוח זמנים קבוע ולא אוכל עכשיו להרחיב את המסגרת. בשבוע הבא ביום ג' נשמע את התשובות בענין הכשרת המורים, חינוך גבוה, תזונה וגדנ"ע, ונשאל את שאלותינו בסעיפים מדע, תרבות ואמנות, הנחלת הלשון והשכלה לעם, כולל תרבות תורנית והמחלקה להכשרה גופנית ומינהל ההסברה. ביום ד' נסיים את השאלות ונשמע תשובות על מה שניתן לשמוע.

הישיבה ננעלה בשעה 11.00.